

Република Србија
УСТАВНИ СУД
Број: IУо-27/2020
20.05. 2021. године
Београд

УНИЈА ПОСЛОДАВАЦА СРБИЈЕ

Бр. 15-7.10-709/21

24.05. 2021 год.
Београд - Стевана Марковића 8

Уставни суд, Мало веће у саставу: судија др Тијана Шурлан, председник Већа и судије Гордана Ајншпилер Поповић и др Владан Петров, чланови Већа, на основу члана 167. став 1. тач. 1. и 3. Устава Републике Србије, на седници Већа одржаној 11. маја 2021. године, донео је

З А К Љ У Ч А К

Одбацују се иницијативе за покретање поступка за оцену уставности, сагласности са потврђеним међународним уговорима и законитости одредаба члана 2, члана 4. ст. 1, 2. и 3, члана 11. став 1, чл. 12. и 13, и члана 14. став 1. Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, бр. 23/15 и 13/18), Споразума о продужењу важења Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, број 13/18) и Одлуке о примени Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, број 37/18).

Образложење

Уставном суду су поднете две иницијативе за покретање поступка за оцену уставности и законитости аката наведених у изреци.

Иницијатори сматрају да су наведене оспорене одредбе Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, бр. 23/15 и 13/18), у супротности са одредбама чл. 16, 18, 55. и 60. Устава Републике Србије, чл. 20. и 23. Универзалне декларације о људским правима, члана 22. став 1. Међународног пакта о грађанским и политичким правима, члана 8. став 1. тачака (а) Међународног пакта о економским социјалним и културним правима, члана 2. Конвенције Међународне организације рада бр. 87, члана 11. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, чл. 8, 10, 18. и 199. Закон о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13, 75/14, 13/17-Одлука УС, 113/17, 95/18-Аутентично тумачење), чл. 16. и 25. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09), као и чл. 8, 9, 58. и 62. Закона о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16 и 6/20). У иницијативама се, поред осталог, наводи: да извођач који обавља естрадно-музичку делатност ради добијања неопходног уверења, односно потврде о статусу мора да буде члан Савеза естрадно-музичких

уметника и извођача Србије, Удружења музичара цеза забавне и рок музике или Самосталног синдиката естрадно-музичких уметника, а све у циљу радног ангажовања код послодаваца, чиме се поред дискриминације појединаца, повређује и њихова слобода удруживања, као и право да остану изван удружења; да Посебан колективни уговор „приморава“ лица да буду чланови репрезентативних синдиката како би се бавила својом професијом; да „контролори“ репрезентативних синдиката немају статус службених лица, нити врше јавна овлашћења, због чега не може постојати обавеза да се њима стављају на увид потврде, уверења, уговори и други акти који садрже податке о личности; да оспорени правилник прописује потпуно другачије услове, мерила и критеријуме за стицање статуса лица које обавља музичку делатност у области културе (обављање естрадно-музичке делатности доказује се уверењем или потврдом, чије издавање је условљено чланством и плаћањем годишње чланарине одређеној организацији или удружењу), него што то предвиђа Закон о култури и Правилник о ближим условима, мерилима и критеријумима, као и поступку по захтевима лица за утврђивање статуса лица која самостално обављају уметничку или другу делатност у области културе (кроз одлуку Комисије о утврђивању статуса самосталног уметника); да је оспореном Одлуком Владе о примени Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, Посебан колективни уговор стекао проширено дејство и примену на послодавце који нису чланови Уније послодаваца Србије, нити су учествовали у његовом закључивању, што поред нарушавања социјалне правде, мира и равнотеже, није у складу ни са „рациом колективних радних права којима се штите колективни интереси запослених“. На крају, иницијатори предлажу и да Уставни суд донесе привремену меру којом ће обуставити од извршења појединачне акте и радње предузете на основу одредаба оспорених аката.

Уставни суд је дописима од 3. јуна 2020. године доставио иницијативе потписницима Посебног колективног уговора (Унији послодаваца Србије и Самосталном синдикату естрадних уметника и извођача Србије), као и Влади Републике Србије, ради достављања одговора. У одговорима Владе, Уније послодаваца Србије и Самосталног синдиката естрадних уметника и извођача Србије, наводи се да Влада није учествовала у поступку преговарања ради закључивања Посебног колективног уговора, нити је потписник овог уговора, али будући да су учесници у закључивању наведеног колективног уговора доказали испуњеност услова из члана 257. Закона о раду, то је Влада на њихов захтев, у складу са одредбама Закона о раду донела Одлуку о проширеном дејству наведеног посебног колективног уговора, а Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је, по захтеву потписника овог колективног уговора, у складу са чланом 266. Закона о раду извршило регистрацију оспорених аката, након чега су они и објављени у „Службеном гласнику Републике Србије“. Поред тога, у одговору се наводи и то: да Посебан колективни уговор не сужава поједина права по основу рада, нити даје неповољније услове за одређене категорије лица, већ да је закључен ради успостављања једнаког третмана и обезбеђивања минимума права лица која обављају естрадно-музичку делатност у угоститељским објектима, све са циљем да се избегне „рад на црно“, нелојална конкуренција и побољша и изједначи положај естрадних уметника и извођача; да су неосновани наводи иницијатора о обавезном чланству у наведеним удружењима и синдикатима, јер се оспореним одредбама Посебног колективног уговора нигде не прописује, нити налаже

обавеза учлањења у синдикат или удружење ради добијања потврде о статусу извођача естрадно-музичког програма у угоститељству, већ се њима само прописује на кога се Посебан колективни уговор односи и примењује, ко је извођач у смислу овог посебног колективног уговора, које су обавезе извођача према послодавцу приликом закључивања Уговора о извођачком раду-делу, а које су обавезе послодаваца у вези са ангажовањем ових лица; да се Уговор о извођачком раду-делу, везује за рад ван радног односа, а не за рад у радном односу, али да као такав мора бити у сагласности и са одредбама Закона о раду и одредбама Посебног колективног уговора, нарочито због смисла законских и уговорних одредаба које се тичу услова за заснивање радног односа, доступности исправа о легалности рада и ефикасном инспекцијском надзору; да режими и подрежими рада производе разлике по основу радноправног статуса, али те разлике не могу служити као аргумент о постојању дискриминације, пошто лично својство није исто што и радноправни статус; да су се сагласно одредбама члана 263. Закона о раду, учесници колективног уговора споразумели да продуже рок важења овог колективног уговора, и у складу с тим су потписали Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, који је у складу са чланом 266. Закона о раду, регистрован код надлежног министарства и објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“.

У спроведеном претходном поступку Уставни суд је констатовао да су Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, бр. 23/15 и 13/18), закључили Унија послодаваца Србије, као репрезентативно удружење у угоститељско-туристичкој делатности и Самостални синдикат естрадних уметника и извођача Србије, као репрезентативни синдикат, те да је овај уговор ступио на снагу 10. марта 2015. године. Сагласно одредби члана 20. оспореног Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, овај уговор је био закључен на период од три године.

Споразумом који је објављен у „Службеном гласнику Републике Србије“, број 13/18 и који је ступио на снагу 22. фебруара 2018. године, важење оспореног Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству је продужено за наредни период од три године од дана ступања на снагу овог споразума, тј. до 22. фебруара 2021. године.

Уставни суд је констатовао и то, да је Влада на основу члана 257. став 1. Закона о раду и члана 43. став 1. Закона о Влади, донела Одлуку о примени Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, број 37/18), којом је проширила његово важење и на послодавце који нису чланови Уније послодаваца Србије и који нису учествовали у његовом закључењу. Сагласно одредби члана 260. став 3. Закона о раду, оспорена Одлука је престала да важи престанком важења колективног уговора, чије је дејство проширено.

На крају, Уставни суд је констатовао и да су важећи Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству („Службени гласник РС“, број 9/21), закључили Унија послодаваца Србије, као репрезентативно удружење у угоститељско-туристичкој делатности и Самостални синдикат естрадних уметника и извођача Србије, као репрезентативни синдикат, и да је овај уговор ступио на снагу 13.

фeбруара 2021. године. Сагласно одредби члана 20. важећег Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, овај уговор је закључен на период од три године.

С обзиром на то да је након иницирања поступка пред Уставним судом оспорени Посебан колективни уговор за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству у целини престао да важи, те самим тим и оспорена Одлука о примени Посебног колективног уговора за радно ангажовање естрадно-музичких уметника и извођача у угоститељству, а да Уставни суд није нашао да поступак нормативне контроле треба покренути ради отклањања евентуалних последица неуставности, несагласности са потврђеним међународним уговорима или незаконитости, то су на основу члана 36. став 1. тачка 7) Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“, бр. 109/07, 99/11 и 18/13-Одлука УС, 40/15-др. закон и 103/15), поднете иницијативе одбачене.

Имајући у виду изложено Уставни суд је, на основу одредаба члана 42в став 1. тачка 2) и члана 47. став 2. Закона о Уставном суду, донео Закључак као у изреци.

За тачност отправка: